

Osobní vlastnosti Otce Pia ve světle Dekretu o hrdinství ctností

„Vybízím vás, bratři, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli jako živou, svatou, Bohu milou obět'; to ať je vaše pravá bohoslužba.“

Tento úryvek z Listu Římanům obsahuje definici a program cesty ke svatosti. Apoštol Pavel dále vybízí, abychom se nepřizpůsobovali tomuto světu právě proto, abychom poznali, co je Bohu milé; to předpokládá soulad mezi člověkem a působením milosti, jenž dovoluje přemoci přirozené špatné sklony, sobectví a vliv světa a satana.

Právě za těchto okolností vstupuje působení milosti, která přirozenost zdokonaluje a ctí její postupný duchovní růst. Svátí jsou „historickými“ osobami, povolány stejně jako všichni ostatní k nadpřirozenému životu, nejsou ale osvobozeni od následků dědičného hříchu.

Jako všichni lidé zakoušejí fyzické slabosti: únavu, nemoci atd.; nejsou osvobozeni od rozumových nedostatků, jako je: pomalé chápání skutečnosti, snadné chybování atd., mají typicky lidské vady, spojené s temperamentem či povahou; mají morální nedostatky: mohou cítit pokušení, náklonnost k páchání hříchů jako před obrácením atd.. Pro milost je dobré vše, neboť ona dokáže vydat ovoce i na půdě málo připravené, avšak jen pod podmínkou, že vůle je ochotná a otevřená k přijetí nadpřirozené pomoci, aby se uskutečnil plán Boží prozřetelnosti.

Pro nás je zdrojem velké naděje skutečnost, že svátí se svatými nenarodili, že jsou lidmi, kteří mluví, myslí, žijí a trpí stejně jako my; jsou léčeni stejným způsobem, trpí horkem i zimou, musí stále přemáhat pokušení hříchu. Jsou pro nás příkladem právě proto, že nám jsou podobní a podávají nám svým každodenním úsilím svědectví lásky k Bohu a bližnímu.

Do tohoto kontextu musíme postavit i osobu Otce Pia, který - přestože byl obdařen mimořádnými charizmaty - zakoušel slabosti lidské přirozenosti, zraněné hříchem.

Vycházíme-li z toho, co otec Pio píše svým duchovním vůdcům, můžeme do jeho úst vložit slova apoštola Pavla z Listu Korint'ánům:

„ale on mi řekl: »Stačí, když máš mou milost; vždyť v slabosti se projeví má síla.« A tak se budu raději chlubit slabostmi, aby na mně spočinula moc Kristova. Proto rád přijímám slabost, urážky, útrapy, pronásledování a úzkosti pro Krista. Vždyť právě když jsem slabý, jsem silný.“

I. Následovník svatého Františka

Bylo ráno 6. ledna 1903, když mladý Francesco zaklepal na bránu kapucínského kláštera v Morcone, kde byl noviciát. Jeho volba stát se kapucínem nebyla výsledkem pečlivé a rozumné úvahy nad charakteristickými rysy spiritualit různých řádů a řádových společenství, jako jsou dominikáni, jezuité, redemptoristé atd. Vybral si kapucíny, neboť když byl ještě dítě, zapůsobila na něj krásná a vzorová postava bratra Camilla, který vybíral příspěvky pro klášter a často se z Morcone vydával do Pietrelciny.

Při pohledu na malého Francesca se na něj usmál, položil mu ruce na hlavu s gestem požehnání a přál mu, aby se v budoucnosti stal následovníkem sv. Františka z Assisi. No a vous bratra Camilla, ano, vous. Otec Pio často vyprávěl, že se stal kapucínem, protože rád nosil plnovous. Když ho otec provinciál nepřijal do noviciátu v Morcone, protože počet noviců byl již naplněn, odpovídal Francesco svému strýci, který mu vnucoval, aby vstoupil k bratrům benediktinům v Montevergine nebo do jiného řádového společenství: „Nosí vousy? Pokud nenosí vousy, nepůjdu tam.“ Bůh své zázraky uskutečňuje pomocí „nedůležitých podnětů“.

V určitém smyslu se přípravné období pro františkánský život odehrává v rodině, skrze modlitbu, chudobu a prostotu. Fakticky již samo jméno František, které mu bylo dáno při křtu den po narození (25. května 1887), ukazuje na matčinu zbožnost a františkánské klima, v němž byl malý Francesco vychován. Jeho jméno mu určilo životní program.

Dětství a rané mládí prožil v příjemném a klidném prostředí. V rodině udělal zkušenost chudoby, odpovědnosti a poslušnosti, a protože byl pasáčkem, také zkušenost prosté a vytrvalé modlitby v tichu polí nebo v nějakém koutě v domě.

Odjezdu do noviciátu předcházela zkušenost hmatatelné Boží přítomnosti, jak o tom sám otec Pio vypráví. Jeho duše byla skutečně „unesena“ když: „...uviděl vedle sebe člověka plného majestátu a velmi krásného, který zářil jako slunce. Potom ho vzal za ruku a řekl: »Pojď se mnou, neboť budeš bojovat jako udatný voják.« Pak ho přivedl na širé pole. Tam bylo obrovské množství lidí, rozdělených do dvou skupin.“

Na jedné straně byli lidé krásných tváří, oblečení do šatů zářivě bílých jako sníh; na straně druhé lidé v černých šatech, jejichž tváře vzbuzovaly hrůzu. Uprostřed pak stál člověk tak vysoký, že se čelem dotýkal oblak, a jeho tvář budila strach.

Malý Francesco, vybídnut k boji s oním uprostřed, se třásl a téměř omdlával strachy, jeho průvodce ho ale podepřel, dodal mu odvalu a řekl: „buď odvážný; s důvěrou bojuj, jdi odvážně vpřed, neboť já jsem s tebou. Budu ti pomoci a nedovolím, aby tě porazil. Odměnou za získané vítězství ti daruji nádhernou korunu“.

Význam tohoto symbolického vidění byl objasněn ve vidění jiném, čistě rozumovém, pět dní před odjezdem do noviciátu. Po přijímání, když se soustředěně modlil, „ponořila se jeho duše do vnitřního nadpřirozeného světla“. Z tohoto vidění pochopil, že se na své cestě setká s obtížemi a démony, ale že se nemusí bát, protože s ním budou andělé i sám Ježíš.

Jasně z toho vyplývá, že nemáme co do činění s jakýmsi málo zkušeným mladíkem, byť plným ušlechtilých ideálů, který touží následovat sv. Františka z Assisi, ale s někým, kdo si je vědom zvláštního poslání: posvětit sebe sama a posvěcovat druhé. Je to poslání, které je od samého počátku poznamenáno utrpením a „rozpolceností“, neboť se musí vzdálit od matky, jež rozhodně a důstojně říká: „Můj synu, bolí mě srdce! Ale sv. František? Tak běž!“.

Poté, co dostal od matky pozhřebání a růženec (který měl ve svých dlaních až do konce života), vstoupil Francesco do noviciátu a 22. ledna 1903 oblékl františkánský hábit a dostal jméno bratr Pio.

II . Zvláštní poslání

Otec Pio, naplněn láskou k Bohu a „bratřím ve vyhnanství“, v plnosti prožíval své povolání k účasti na spasení člověka. Celý jeho kněžský život se naplňoval ve třech směrech: vedení duší, svátost smíření a sloužení mše svaté.

Budeme hovořit nejen o duchovním vedení, které otec Pio poskytoval ohromnému množství duší, ať korespondencí, nebo bezprostředním setkáním, ale soustředíme se na duchovní vztah, který se vytvořil mezi ním a dušemi během jejich duchovního života.

Omezme se tedy na jeho pedagogickou metodu, psychologickou intuici a konkrétnost rad, které dával, maje stále na zřeteli, že mnohé z důvěrných a osobních informací, jež proběhly mezi ním a nespočetným množstvím duší během poloviny století, nám zůstanou navždy neznámé.

To, co v jeho duchovním vedení okamžitě zarazí, je psychologická charakteristika: citový vztah mezi vůdcem a vedenou osobou. Otec Pio si byl vědom, že nemůže dojít k opravdovému otevření, nezíská-li si duchovní vůdce úctu a lásku duše, která se mu svěřuje, a proto aby duše přivedl k Bohu, kladl důraz na tento psychologický prvek.

Tato láska má však především duchovní charakter, jak to sám vyjadřuje, když prosí o modlitbu „výměnou za otcovskou lásku při vedení k Bohu“.

Duchovní pouto však také nevyklučuje lidskou srdečnost. Proto se také otec Pio živě zajímal o vnitřní i pozemské záležitosti svých duchovních dětí. Pláče jako dítě, když má účast na jejich

utrpení, raduje se ze zprávy o složené zkoušce, nebo když někdo unikl nebezpečí či dosáhl duchovního vítězství. Zajímá se o zdraví, blízké, o majetkové problémy, práci atd.

Z celého chování Otce Pia vyzařuje upřímnost a otevřenost. Vždy velmi jasně, upřímně a otevřeně prezentuje své názory, což na počátku způsobovalo neklid, někdy dokonce bolest, ale později se stalo zdrojem míru a klidu, neboť každý mohl mít jistotu, že má vedle sebe bezpečného průvodce.

V duchovním vedení otce Pia můžeme rozeznat tři charakteristické rysy: za prvé, ve svých návrzích byl rozhodný, dával přesné, určité a kategorické pokyny. Za druhé, jako svatý lékař ducha byl Otec Pio ve stanovování diagnózy nemocné duše přesný a dokázal navrhnout vhodnou terapii, přičemž aplikoval všeobecné normy na konkrétní osobní případy.

Konečně ve všech obtížných situacích, v nichž se daná osoba nalézala, směřujíc k obrácení, dodával otec Pio odvalu a uměl ocenit bohatství lidského srdce, aby ji tak posílil na cestě k dobru.

Toto píše své duchovní dceři, Raffaelině Cesare:

„Ježíš nás chce učinit svatými za každou cenu, ale ze všeho nejvíc vás chce posvětit. Stále vás o tom přesvědčuje; zdá se, jakoby jedinou Jeho starostí bylo posvěcení vaší duše“.

Zde je třeba se ptát: co rozhoduje o úspěšnosti duchovního vedení Otce Pia? Můžeme s jistotou zmínit jeho teologickou, biblickou i asketicko-mystickou přípravu; mimo to je třeba zdůraznit zkušenost putování ke svatosti a zvláštní světlo shůry.

Když otec Pio zemřel, v l'Osservatore Romano se psalo:

„Otec Pio utěšil a přivedl k Pánu nespočet duší, smířil s Bohem nejen lidi víře a křesťanskému životu vzdálené, ale občas i náboženství nepřátelské; jeho zповědnice byla soudem milosrdenství a rozhodnosti; také ti, kteří odcházeli bez rozhřešení v sobě většinou nosili neklid a vraceli se, aby získali pokoj a porozumění, a aby tak pro ně začalo nové období duchovního života“.

Vatikánský deník se obdivuhodným způsobem vyjádřil o službě, kterou otec Pio vykovával ve svátosti smíření. A byla to opravdu služba; v průběhu celého jeho kněžského života stála na nejdůležitějším místě.

Na rozdíl od toho, co se děje nyní, byla zповědnice otce Pia neustále obležená. A nebyl nijak příjemným zповědníkem. Když před ním člověk klečel, třásl se od hlavy až k patě. Svým hlubokým pohledem pronikal do nitra a nic nebylo možné ukrýt.

Přes to všechno bylo tolik zájemců o zповěď u otce Pia, že se v roce 1950 musela zřídit zvláštní objednávková kancelář, kde si každý poutník osobně vyzvedl pořadový lístek. V závislosti na roční době museli muži čekat dokonce 15 dní, a ženy více než měsíc.

Podle některých výroků otce Pia si můžeme učinit představu o příčinách „náhlých výbuchů hněvu“ a napomenutích, která uděloval „poněkud zvýšeným hlasem“. Svatá a potřebná drsnost měla své kořeny v lásce k Bohu a duším, kterých se dotýkal silnými tvrzeními: „Nedám cukroví nikomu, kdo potřebuje prostředek k pročištění“. Nebo: „Co si myslíš? Mám snad srdce z kamene? Udělal jsem to pro jeho dobro.“

Otec Tarcisio vypráví:

„Jednoho dne vracejíc se ze zповědi, narazil jsem na klášterních schodech na jednoho člověka, který přišel k otci Piovi a žádal ho o zповěď. Otec Pio na něm ulpěl přísným pohledem a rozhodným hlasem řekl: „Nevidíš, jak jsi černý? Jdi, uspořádej své záležitosti, změň život, a pak přijď, já tě vyzpovídám!“

Tato scéna mne velmi zarazila. Po několika krocích jsem se zeptal: „Otče, nejste znepokojen?“

- Můj synu - odpověděl klidně a mile - tady jen vnější podoba přijala jinou formu. Uvnitř se vůbec nic nepohnulo. Mimo to, kdybys věděl, jak mé srdce trpí, než nějakému bratru způsobím bolest! Ale když to neudělám, nevrátí se k Bohu!“

Toto píše Otec Carmelo da Sessano, představený kláštera v San Giovanni Rotondo za časů Otce Pia: „Posílal pryč lidi »vzdálené od Boha«, aby je ještě více přiblížil. Vzpomínám si, že jednoho dne s jakousi duší zacházel velmi nepříjemně. Na námitku jedné z osob, která tomu byla přítomna: »Ale Otče, vždyť jste tu duši zabil!« vysvětlil: »Ne, přitiskl bych ji na srdce!«.

Musel se tedy nutit, aby byl přísný a nevlídný, stálo ho mnoho sil navenek zaujímat takovýto postoj, zatímco uvnitř nosil hlubokou touhu „přitisknout na srdce“ všechny, kteří k němu přicházejí.

Nemůžeme však necitovat jiný výrok otce Pia, který jeho metodu trochu osvětluje. Vyplývá z povahy, fyzické únavy a ukazuje na jeho pokoru. Hovořil tehdy s otcem Benedettem, připomínaje, že každý den tráví mnoho hodin ve zpovědnici jako vězeň, stále v přítomnosti různých lidských vin: „Věřte mi otče, že ty výbuchy hněvu, které se mi občas přihodily, jsou způsobeny právě oním těžkým vězením, dokonce nazveme-li jej šťastným.“

Otec Pio měl vůči kajícím ve zpovědnici různou metodu; s každým zacházel jak to chtěl Bůh; zabýval se každým.

V posledních letech svého pozemského života byl svými spolubratry do zpovědnice nošen. Když kdosi viděl tuto útrapu, zeptal se: „Otče, k čemu tolik námahy a utrpení?“ A otec Pio odpověděl: „Pracuji, abych zanechal svým dětem dědictví“.

Když se o otci Piovi hovoří obecně, myšlenky se utíkají ke stigmatům, která na svém těle nosil nepřetržitě více jak 50 let, avšak chce-li někdo poznat jeho ducha, musí se podívat, jak slouží mši svatou a jak hluboce se sjednocuje s eucharistickým Ježíšem. Mše svatá byla ústředním bodem jeho života; není tedy nic divného na tom, že nejen přitahovala pozornost světa, ale přímo ovlivnila jízdní řády autobusů i provozní dobu hotelů. A právě v působení eucharistie nalézají styčný bod mnohé rozměry jeho života - lidství, modlitby, utrpení, i rozměr mystický - skrze něž se stává obětí lásky v úsilí o spasení všech.

Jsou známy různé polohy Otce Pia vůči tajemství eucharistie: nezadržitelná touha sloužit mši svatou; horlivé vybízení věřících, aby přistupovali k eucharistickému stolu pro duchovní přijímání; napomínání těch, kteří se neúčastnili nedělní mše; dlouhé hodiny strávené před Ježíšem v Nejsvětější svátosti; radost, když dětem uděloval první svaté přijímání.

Mše svatá jím sloužená zůstane tajemstvím a tvrzení, která jsou uvedena v jeho dopisech, nebo která podávají jeho duchovní synové a dcery, hovoří o sjednocení srdcí a vůle mezi Kristem a vyvolenou duší Otce Pia pouze v náznacích.

Proč se otec Pio během mše na tak dlouho zastavoval? Proč jeho tvář byla tak napjatá? Proč ty dlouhé chvíle ticha? Na „memento“ 15 - 20 minut, na přijímání 20 minut. Chtěl, aby jeho spojení s Kristem během mše bylo čisté a hodné oběti, s nímž se sjednocoval; bohužel však musel pociťovat lidská omezení, která ovlivňovala jeho postoj v nejdůležitějších chvílích vysluhování eucharistie.

Otec Agostino potvrzuje, že v takových chvílích jako je obětování, proměňování nebo přijímání není otec Pio schopen „se hnout ani dopředu ani dozadu“. Cituje také myšlenku samotného Otce Pia: „Nejsem schopen vykonávat základní úkony k Boží chvále, tak jak bych chtěl a měl.“

Otec Pio cítil, jak v něm plane božský oheň. Napsal o tom: „Co je to za oheň, který mne celého zachvacuje? (...) Chodím někdy a ptám se, zda jsou duše, které v hrudi necítí ten planoucí oheň, zvláště nacházejí-li se před ním ve svátosti.“

Právě láska k božské oběti nutí otce Pia, aby pobízel všechny ke každodennímu přijímání i přijímání duchovnímu, které zrovna tak oživuje důvěrnost s Ježíšem.

Sám přesvědčen o velké ceně eucharistické oběti, vybízel své duchovní dcery, aby ono tajemství hluboce prožívaly, a kritizoval ty, kteří se neúčastnili nedělní mše. Jako příklad můžeme uvést událost, o které mi vyprávěl sám její účastník, jakýsi veterinář. Jeho dcerka, která měla jít k prvnímu svatému přijímání ho poprosila, aby šel ke zpovědi, a tak šel k Otci Piovi. V sakristii malého kostelíku čekal společně s ostatními muži. Před ním byl u zpovědi jakýsi armádní generál a hlasitě se vyznával z hříchů. Je jasné, že se nezpovídal z toho jak ukradl mamince džem nebo bonbóny. Protože však žil daleko od rodiny, nebylo těžké „odskočit si bokem“. Když slyšel všechny ty hříchy, byl zneklidněl a pomyslel si: »teď mu Otec Pio určitě odmítne dát rozhřešení a hned potom je řada na mně, a protože bude ještě stále rozčilený, nedá rozhřešení ani mně.« Místo toho otec Pio vyslechl hříchy, dal několik dobrých rad, udělil rozhřešení a generál odešel. Veterinář si tedy znovu dodává odvalu: »Mám štěstí, otec Pio má dnes dobrou náladu, ostatně nikoho jsem nezradil«. Začal se vyznávat ze svých hříchů, ale otec Pio ho přerušil a zeptal se: »Byl jsi v neděli na mši?« »Ne, Otče!« »Kolikrát jsi na mši nebyl?« Veterinář se mi svěřil, že takovou otázku nečekal. Rychle se zamyslel, a přestože mši zanedbával skoro rok, chtěje být přesný, řekl: »Asi stokrát, možná trochu méně, možná trochu víc.« Na to Otec Pio: »Stokrát jsi nebyl na mši! Odejdi!«

Ubohému veterináři nezbývalo nic jiného, než vrhnout se k nohám jiného zpovědníka a s pláčem slíbit, že již nikdy nevynechá mši svatou. A říká, že tak učinil.

Otec Pio, sám tak zamilován do eucharistie, nemohl pochopit, s jakou povrchností mohli křesťané vynechávat nedělní eucharistickou oběť. Krom toho, otec Pio chtěl více než vyznání hříchů, a to obrácení.

III. Teologické ctnosti

1 . Víra

Otec Pio po všem toužil a vše činil ve světle víry. Tato ctnost ho vždy vedla k přijetí tajemné Boží vůle. Když psal svému duchovnímu vůdci otci Benedettovi, vyjádřil jak je pro něj těžké a obtížné zpustat věrným svému Pánu. A dodává: „Samo slovo »věřím« je pro mě ukrutnou mukou.“

Neustále vyznává víru, „vždy se nutím, abych to dělal rád“, neznamená to „uvidět světlo“, je to stále umírání: „Ach, můj otče, co mám činit? Cítím, že umírám (...) Mé ukřižování stále ještě trvá.“ V tomto duchovním stavu, po vzoru apoštola Pavla, vzdychá, pláče a neustále prosí o vysvobození, a tak se obrací na otce Benedetta: „Ach, otče, nebuďte tvrdým na svého syna“ - toto říká, odvolávaje se ještě jednou na zákaz odejít z tohoto světa.

Díky víře, která otce Pia stála mnoho utrpení, je schopen pochopit a vést duše, které se jako on ubírají cestou víry, jež je plná světla, ale i temnoty. Trpí, když ve své duši vidí tolik „temnoty“ a „šera“. Trpí, když se Boha ptá, zda je s ním spokojen. Trpí, když má strach o své věčné spasení a strach ze smrti, nemaje jistotu, nachází-li se ve stavu milosti posvěcující.

Otec Agostino si pod datem 16. dubna 1935 do svého Deníku poznamenává: „Útěchy z minulých let zmizely: žije čistou vírou.“ A dále pod datem 9. července čteme: „Více než hodinu jsem hovořil s otcem Piem. Co se týče každodenního zakoušení kříže, který ho provází, je mu zdrojem utrpení, ale dokáže ho přijmout. Řekl mi, otče, věřte mi, je to strašné. Nevím, jak to všechno Bůh může dopouštět.“

Nejvíce se jeho víra projevuje ve chvílích, kdy mu byla omezena apoštolská činnost. Otec Raffaele da Sant'Elia, tehdejší představený, popisuje postoj otce Pia vůči dekretu z 31. května 1931, který nejen, že mu přikazoval soukromé sloužení mše, ale také pozastavil vykonávání kněžské služby svátosti pokání. „Nakonec jsem se odvážil a po nešporách (...) ho pozval a seznámil s dekretem Svatého oficia, který mu zakazoval veřejně sloužit mši a zpovídal jak laiky tak duchovní. Otec Pio obrátil oči k nebi a řekl: „Děj se vůle Boží!“ Pak si zakryl oči dlaněmi, sklonil hlavu a nic neřekl. Pokoušel jsem se ho utěšit, ale on našel útěchu jen v Ježíši, visícím na kříži, o chvíli později se totiž vrátil do chóru a setrval tam až do půlnoci.“

Když ho jeho zpovědník otec Agostino, poté, co byl seznámen s dekretem, přišel navštívit, propukl Otec Pio v pláč a na jeho výzvu, aby to všechno obětoval pro spásu duší, vykřikl: „Copak necítím bolest právě kvůli duším?“

Při následující návštěvě otce Agostina byl otec Pio velmi klidný: „Jak nyní trávíš svůj čas?“ (...) Odpověděl: „Modlím se, rozšiřuji znalosti jak mohu a ...obtěžuji své bratry.“ „Jak to?“ „Žertuji jako dřív, dokonce ještě víc.“ A dodal jasně: „V prvních dnech té strašné zkoušky jsem se cítil zle, ale později mne Pán podepřel a tak jsem se dokázal přizpůsobit nové situaci.“

2. Člověk naděje

Otec Pio nebyl jen člověkem naděje a plné důvěry v Boha, ale podporoval tuto ctnost také v těch, kteří k němu přicházeli. Když viděl obtíže, v jakých se duše nacházely, povzbuzoval je, opíraje se o ctnost naděje, neboť „loď, jejímž kormidelníkem bude vždy Ježíš a lucernou Maria, se nemusí bát.“

Novodobý člověk, omámen informacemi plynoucími ze společnosti blahobytu a všeobecně rozšířeného hedonismu, ve svém životě velmi často zakouší zklamání a smutek.

Uprostřed mnoha starostí a strachů se ctnost naděje jeví jako vždy otevřené okno, kterým pronikají paprsky lásky od Boha, který skrze svého Ducha rozlévá úlevu a útěchu, optimismus a sílu.

Otec Pio dobře zná obtíže, s nimiž se lidé potýkají: rozhodnutí i pády, nevěry i záblesky milosti, touhu po sjednocení s Bohem i strach ze ztráty vlastního „já“. Je dobře obeznámen s problematikou lidského i duchovního života a přistupuje k němu z pohledu opírajícího se o víru.

V jeho učení zaujímá naděje jedno z prvních míst. Pomáhaje mnoha duším, které se mu otevírají, zmiňuje Otec Pio nejdůležitější aspekty ctности naděje: pamatuje na to, že naděje není ctností statickou a pasivní, ale aktivní a dynamickou; dokonce i tehdy, uvědomuje-li si člověk, že vždy musí důvěřovat v Boží pomoc, nemůže opomenout osobní účast.

Tak píše své duchovní dceři: „Nerezignuj na stálou práci, v plnou důvěru a odříkání, jež vede ke tvé nápravě.“

Motivem, který povzbuzuje a pomáhá v žití oné ctnosti, je také pomíjivost pozemských dober v porovnání s budoucí radostí. Vše, co je pozemské a lidské, dokonce i dobré a lákavé, je vždy náhodné a neschopné uspokojit touhu lidského srdce po štěstí. Vedle svých mnohých utrpení dokázal otec Pio uvádět ve skutek slova apoštola Pavla: „Buďte radostní v naději.“

Otec Pio uměl svým humorem a vtipnými poznámkami na adresu různých osob, zvláště bratří a přátel, navodit příjemnou a uvolněnou atmosféru. Rád žertoval o lékářích v jejich přítomnosti: často opakoval průpovídku ze salernské školy: „Bezpečnější je myš mezi dvěma kočkami, než nemocný mezi dvěma lékaři.“ Žertoval však také na svůj účet.

Jednomu člověku, který prosil o modlitbu, jelikož měl obtíže při chůzi, nemohl se totiž postavit na jednu nohu, otec Pio hned odpověděl: „Jsi šťastný, že se nemůžeš postavit jen na jednu. Já ani na jednu!“ Jednoduchý a vřelý humor ukazuje na vnitřní rovnováhu a silné přání vytvořit atmosféru příjemnou a plnou naděje.

3. Láska

Otec Pio byl vždy obklopen lidmi: „hledali ho v kostele, sakristii, klášteře. Všechny obdarovával svou láskou tím, jak probouzel víru, rozdával milost a přinášel světlo a útěchu evangelia. V chudých, trpících a nemocných viděl obraz Boha a zvláště jim se věnoval“.

Otec Pio se domníval, že nemůže existovat skutečná láska k člověku, nevyplývá-li z lásky k Bohu. Jeden jeho výrok ukazuje, jakou lásku měl ke svým bratřím: „Pracoval jsem a chci pracovat; modlil jsem se a chci se modlit; bděl jsem a chci bdít; plakal jsem a chci vždy plakat za své bratry ve vyhnanství“.

Jako potvrzení výše řečeného bych chtěl uvést jednu událost, která ukazuje, jakým způsobem Otec Pio zmírňoval zaujatost a nervozitu, aby vytvořil atmosféru vzájemného porozumění.

Otec Pellegrino vždy, když vyprávěl o této události, připomínal, že otec Pio vstával ráno velmi brzy a po celém dni, naplněném modlitbou a prací, se vracel večer unavený. Dodával také, že otec Pio nečetl tisíce dopisů, které každého dne přicházely, ale že to dělali příslušní bratři z „kanceláře pro vyřizování korespondence“, kteří mu představili různé záležitosti a vyřídili odpovědi.

Jednoho večera, v přítomnosti otce Pellegrina, právě když chtěl otec Pio odejít do cely, přišel otec Giambattista s dopisem v ruce a řekl: „Otče, ptají se na to i ono. Co jim nám odpovědět?“ Na to otec Pio důrazně a krátce odpověděl: „Jsem unavený a nechci nikomu odpovídat!“ Otec Pio nevěděl, že i otec Giambattista je unavený, a ten odsekl: „Otče, ten dopis je adresovaný vám; nechcete odpovědět? Tak neodpovídejte!“ Roztrhal dopis, hodil ho do koše a odešel. Může se říci: františkánská neboli rodinná perlička.

Z reakce mladého bratra nebylo otci Piovi dobře, obrátil se na bratra Pellegrina a řekl: „Jdi mi zavolat otce Giambattistu.“ Když se oba bratři vrátili, otec Pio s pokorou a poslušností

pověděl: „Udělal jsem chybu a prosím tě o odpuštění.“

Velikost otce Pia nespočívá pouze v jeho stigmatách, ale také tím, jak umrtvuje svou sebelásku a hned se snaží obnovit harmonii; způsobuje tak, že láska znovu rozkvétá.

IV. Kardinální ctnosti

V Dekretu o hrdinství ctností, který vydala Kongregace pro beatifikaci a kanonizaci čteme, že otec Pio praktikoval ctnost obezřetnosti při udělování rad a působení v Božím světle. Šlo mu pouze o Boží slávu a dobro duší. Nikomu nedával přednost a ke všem přistupoval se šlechetností a velkou úctou.

Skví se něm ctnost statečnosti do té míry, že přijal za svá slova apoštola Pavla: „Já se však vůbec nechci chlubit ničím, než křížem našeho Pána Ježíše Krista“ (Gal 6, 14).

Dlouhá léta snášel pokušení proti víře, naději a čistotě; prožíval psychické i fyzické útrapy zapříčiněné působením zlého ducha: strach, bití, pronásledování, neporozumění, ostré spory, hlasité demonstrace zmatkujícího davu, který přijížděl do San Giovanni Rotondo ze všech stran.

Vedle břemena spojeného s fyzickou bolestí, snášel různé nevysvětlitelné nemoci, například vysokou horečku, která dosahovala nebo dokonce přesahovala 42°C, takže mu obyčejné teploměry praskaly v podpaží. Není možné nezmínit se o utrpení způsobeném korunovací trním, bičováním, probodením hřeby a stigmaty.

Skvěla se na něm ctnost umírněnosti. „Modlitba a umrtvování byly prostředky, které obvykle, v souladu s františkánským životem, užíval k dosažení této ctnosti. Byl umírněný v myšlení i způsobu života. Stačí jen připomenout stálé posty, dlouhé bdění a prodlouženou dobu modlitby.

Mimoto se na základě některých tvrzení a stanovisek otce Pia můžeme přesvědčit o jeho účasti a touze po životě v ctnosti, aby se dokonaleji připodobnil Ježíši Kristu.

V jednom z dopisů otci Benedettovi napsal: „I když nechci, snadno podléhám výbuchům netrpělivosti. Je to další osten, který proniká mým srdcem.“ Při jiné příležitosti ještě zřetelněji ukazuje svůj duševní stav, když konstatuje, že i přes veškerou snahu podléhá stejné vadě. Stává se mu, že když někoho opravuje (napomíná), zvyšuje poněkud hlas. Píše: „Vím, že je to slabost, jež si zasluhuje napomenutí, ale co dělat, abych se jí vyvaroval, když si dokonce nestihnu ani všimnout, že se mi to stává? A přesto, že se modlím, pláču a naříkám před naším Pánem, ještě mě zcela nevyslyšel. Přes veškerou bdělost, kterou do toho vkládám, se mi někdy podaří udělat to, co se mi hnusí a čeho se chci vyvarovat. Kéž mě i vy, otče, nadále svěřujete Božímu milosrdenství.“

Otec Benedetto ho vybízí k boji a zdůrazňuje, že i kdyby mu nebylo dáno zvítězit, je důležité padnout v boji. Bůh má radost, když vidí odvážné vojáky, kteří bojují, aby zůstali věrní. Píše mu: „Neznepokojuj se svými výbuchy, vždyť nesmíš nikdy usnout na vavřínech. Nedá-li ti Pán milost nepřetržitěho a stálého jemnocitu, tak proto, že ti chce ponechat prostor pro zdokonalování se ve svaté pokoře. Jako pokání si ulož rozhodnutí, že pokaždé, když včas nezabrzdíš, budeš dvakrát vlídnější.“

Otec Pio, tak jako ostatní pociťuje letní horka a hledá chladné místo; v zimě trpí zimou a nepohrdne plamenem bratra ohně. Nechtěje připustit, aby někdo viděl jeho stigmata, jak přikázalo Sváté oficium, podstupuje operaci kýly, ale pod podmínkou lokálního umrtvení, dodatečně změněného pouze na povrchové.

Tato událost dokazuje, jak velké bylo jeho psychické i fyzické utrpení. Odehrálo se to všechno za tichých nářků a slz, naplněných strašlivou bolestí, jež byla velmi dlouho potlačována: „To stačí, doktore. Dělejte rychle, prosím. Už nemohu ... už to nemohu vydržet ... ach, dělejte rychle...“

To, co později řekne, plně svědčí o jeho slabosti, ale zároveň o jeho síle v Pánu Bohu: „Ó můj Pane, můj Bože – prosí v slzách – jaká ostuda! Nikdy se mi nepodařilo Ti něco ve svém životě obětovat a teď, při té troše utrpení, při té malichernosti ve srovnání s Tvým utrpením na kříži, naříkám a upadám na duhu.“

Když ho drtí tíha zkoušek, obětuje otec Pio své utrpení Bohu, ale také hledá oporu a slova útěchy u svého duchovního otce: „Otče, často mě navštěvujte.“

Dokázal, že má neobvyklou sílu ducha: akceptoval četné intervence církevní autority a beze slova na svou obranu snášel pomluvy. Prokazoval také ctnost statečnosti, když musel vysvětlovat jisté záležitosti, ať svému duchovnímu otci či otci provinciálovi: „Bylo mi z vašeho napomenutí, skutečně otcovského, ale velmi tvrdého, smutno. Vždy jsem byl nepřítelem pokrytectví a teď jsem obviňován, že jsem se utíkal ke lži, abych se ospravedlnil. A to jen proto, že jsem říkal pravdu, když jsem tvrdil, že nejsem schopen psát. Bylo mi přikázáno vůbec nenamáhat zrak.“

Když má otec Pio podezření, že se mu nedůvěřuje kvůli výdajům na léky, obrací se velmi jasnými a silnými slovy na otce Agostina da S. Marco in Lamis: „Velmi mne bolí, že jsem již tolikrát, a ne bez pobouření, a posílal mu rovněž výdaje na léky a nedostal jsem žádnou odpověď. Odpusťte mi, můj otče, jestli vás v této věci urazím, ale příště mu výdaje na léky nepošlu. Ať se mnou provinciál naloží, jak chce, ale ať nechá na pokoji mou rodinu, která se kvůli mně ničí a vůbec si nestěžuje. Prosím, aby vše bylo zachováno v naprosté tajnosti, neboť si syn vylil své srdce před dobrým otcem.“

Jeho nepřívětivý a ostrý způsob chování byl často zdrojem rozpaků a pohoršení věřících, a leckdo si mohl myslet, že otec Pio není vnitřně tak úplně vyrovnaný.

Takto odpověděl svému představenému, který mu vytkl, že jeho chování je nepřijatelné: „Ale když se tak nebudeme chovat – vysvětloval kardinálovi – lidé nás snědí! Podívej, co natropili!“ a ukázal mu useknutý pruh z hábitu a nůžkami ustřiženou pelerínu. A to byl mezi lidmi jen pár minut. Z téhož důvodu jednoho zářijového dne roku 1958, když se na něj dav tlačil ze všech stran, křikl: „To jsou ale pohané! Opravdoví pohané!“ Kdosi tehdy řekl: „Ale otče, ti ubozí lidé sem přicházejí ve zbožnosti, aby se jim dostalo slova útěchy a požehnání.“ Na to otec Pio: „Ano, to je pravda. Ale sápu se na mě jako hyeny. Tisknou mi ruku jako ve svěráku, tahají mě za ruce, tlačí se ze všech stran, aby se mě dotkli... Ztrácím se v tom, a proto musím být hrubý. Také je mi to líto, ale nebudu-li se tak chovat, zabijí mě!“

O tom, že na lidi působil příjemně a otevřeně, nám vypráví otec Pellegrino, který ho doprovázel až do samotné smrti: „Pro mě byl stále dítětem, které má radost z každého překvapení, jehož se mu od jiných dostávalo jako např. z trochy šňupacího tabáku nebo čokoládového bonbónu. Velmi se těšil z přátelství, oproštěného a zaštitěného chudobou. Byl velmi vnímavý na sebemenší projevy sympatie, kterých se mu dostávalo a oplácel je modlitbou a milostmi života věčného... Měl by radost, kdyby u sebe mohl mít všechny své duchovní děti a spolubratry.“

Otec Pio neskrýval své lidské slabosti s prostotou uvolňoval napětí v těch, kteří po něm za každou cenu chtěli nadpřirozené věci. Jednoho večera, když šel do chóru na modlitbu, se svěřil jistě spolehlivé osobě: „Opravdu se dnes večer necítím na to, abych se šel modlit... a nemám žádné vysvětlení, prostě se mi nechce...“

V. Život v řádových slibech

Dekret o hrdinství ctností, který byl vydán Kongregací pro beatifikaci a kanonizaci, konstatuje, že otec Pio, „vědom si povinností spojených s řádovým životem, velkomyslně zachovával řádové sliby“.

Františkánský způsob života a povinnosti s ním spojené byly pro Otce Pia duší jeho duchovní pouti. V dopisech můžeme nalézt celé množství obsahového bohatství na téma evangelních rad, jež otec Pio uděloval těm, které vedl.

1 . Poslušnost

V dopise, který otec Pio píše 26. srpna 1916 otci Benedettovi, nacházíme zprávy o jeho vnitřním utrpení, jež zakouší při zachovávaní slibu poslušnosti, který byl pro něj vším, a od něhož se nechtěl odklonit.

Nachází se v hrozném stavu, neboť trpí fyzicky i morálně, v jeho srdci se „stále silněji zvedá bouře“.

Jeho poslušnost nejen že má konkrétní vyjádření ve vztahu mezi podřízeným a nadřízeným nebo mezi otcem a synem, ale má zvláštní podstatu – Boha. „Činím tak jedině proto, abych vám byl poslušen, neboť jsem poznal, že pro dobrého Boha je to ta nejmilejší věc a pro mě jediný prostředek, který mi dává naději na spásu a vítězství.“

V kritických srpnových dnech roku 1923, kdy přišla zpráva o jeho přeložení ze San Giovanni Rotondo, prohlásil, že chce být slepě poslušný svým představeným, protože: „jejich hlas je pro mě hlasem samotného Boha, jemuž chci zachovat věrnost až do smrti; a s jeho pomocí budu poslušný každému rozkazu, bez ohledu na to, kolik mě to bude stát“.

Když dorazilo nařízení, že nesmí sloužit mši veřejně ale jen v klášterní kapli, a že se mu zakazuje zpovídat, cítil se zdrcen utrpením, ale mlčel a vše poslušně přijal.

Při té příležitosti se otec Agostino vydal do San Giovanni Rotondo, aby ho potěšil. Nemohl snést pohled na otce Pia, který plakal jako dítě, a tak řekl: „Jestli chceš, sestup s kříže“; na to otec Pio krátce a rozhodně odpověděl „Ne!“.

Slzy ukazovaly lidskou slabost a utrpení; zatímco ono „ne!“ rozhodnost v touze být poslušný až k smrti.

Když vzal na vědomí zprávu o svém přeložení ze San Giovanni Rotondo, předvídaje nerozvážnou reakci davu, napsal dopis starostovi, v němž ho žádá, aby všechny přesvědčil, aby se nebouřili proti vůli představených.

Když ho později otec Luigi d'Avellino informoval o přeložení do Ancony a o tom, že lidé byli schopni všeho, dokonce i prolít krev, jen aby nebyl přeložen, svěřil se otec Pio jednomu ze spolubratří: „Pokud jde o mne, utečme v noci!“

2. Poslušnost plná utrpení, jež vede k hrdinství

Enrico Medi ve své úvaze, pronesené na pohřbu, říká: „Když od něj církev žádala obět', aby nesloužil mši veřejně, tak ji nesloužil; když od něj byla žádána obět', aby zůstal v tichu a v odloučenosti, zůstal v tichu a v odloučenosti; když od něj bylo žádáno, aby promluvil, tak promluvil; aby se modlil, tak se modlil; aby sloužil mši, tak ji sloužil; když mu bylo řečeno, aby zemřel, tak zemřel.“

3. Chudoba

Otec Pio, bratr kapucín, jehož rukama prošlo obrovské množství peněz, se narodil, žil a zemřel chudý. „Svět, v němž prožil většinu života, byl prostředím chudý a zeměpisně dosti omezený: cela jako místo odpočinku, oltář jako místo modlitby, zpovědnice jako místo práce. Byl to skutečně chudý svět, který nedával možnost rozšiřování horizontů, turistických cest, patřičného odpočinku nebo zajímat se o krásy krajiny či umění. Chudoba svobody, pohybu i odpočinku. Téměř chudoba vzduchu k dýchání. Chudoba prostoru k pohybu.“

Láska ke ctnosti chudoby však otce Pia neuzavřela vůči potřebám lidí, kteří fyzicky strádají nemocí, a neučinila ho necitlivým k oprávněnému úsilí o společenský rozvoj.

Shromáždil lidi a kapitál, aby založil čtyři velké mateřské školky, odbornou školu pro mládež a potravinové družstvo pro dělníky. Díky darům z celého světa založil Dům úlevy v utrpení. Přál si, aby to byl pěkný dům, protože – jak říkal – v nemocném, skrze jeho utrpení, přebývá Kristus dvojnásobně.

Mnohé vzpomínky ho poutaly se starým kostelíkem, ale požehnal stavbě kostela nového, který měl věřícím umožnit pohodlnou a odpovídající účast na mši. Pro otce Pia byla chudoba aktivní, to znamená, že peníze sloužily jemu, ne on jim.

Kardinál Giacomo Lercaro napsal: „Když mu přicházely peníze, jeho ruce byly opravdu děravé: stigmata otce Pia vzbudila mnoho diskusí... Nikdo však nepochyboval, že jeho ruce byly skutečně proděravělé.“

Ducha chudoby otec Pio vztahoval především na sebe, neboť sám pro sebe nikdy nevyhledával věci zbytečné a pohodlné.

Ke konci života nemohl už scházet ani vycházet po schodech a aby se mohl dostat do kostela, rozhodli představení o zabudování výtahu. Otec Pio byl však proti. Avšak kvůli akutní potřebě byl výtah přeci jen instalován. Když bylo všechno již hotové, odvážil se jeden z bratří pozvat ho, aby se alespoň podíval, jak práce dopadly. Otec Pio souhlasil a když si uvědomil, že se ocitl o patro výš sám, bez pomoci spolubratrů, vykřikl: „To je ale pohodlí! To jsme potřebovali! Od nynějška se bratři nebudou muset trápit vynášením mě nahoru!“

Když mu představení nechali v pokoji nainstalovat klimatizaci, kterou daroval jeden z jeho duchovních synů, aby mu zpříjemnil letní vedra, otec Pio neústupně prosil a zapřísahal je, aby od toho úmyslu ustoupili.

Představený nařídil, aby byly práce provedeny během jeho nepřítomnosti, zatímco zpovídal v kostele. Vše bylo vykonáno v tichosti, protože byla známa jeho starost o zachování slibu chudoby. Často opakoval: „Co tomu řekne serafínský otec, svatý František?“

4. Čistota

9. dubna 1911 napsal Otec Pio otci Benedettovi: „Můj drahý otče, dokonce i v těchto svatých dnech se nepřítel usilovně snaží, abych podlehl jeho plánům; zas se všelijak ten zlý duch snaží různými vizemi naplnit mé srdce nečistými a zoufalými myšlenkami“

Z celého kontextu dopisu můžeme vyvodit, že otec Pio je neustále týrán pokušením a strachem, že urazí Ježíše. Poukazuje tedy na dva fundamenty duchovního života: vřelá touha po svatosti a ostražitost v čistotě.

V duchovním vedení vybízel k životu oproštěnému od jakékoliv formy hedonismu, k životu, v němž je přítomná modlitba a soustředění. Maje na paměti slova apoštola Pavla, že milost je v našich srdcích jako v hliněných nádobách, byl jeho život neustálým zdokonalováním boje, aby zůstal Kristu věrný. Proto je tak potřebná bdělost, aby se každý mohl stát „světlem“.

Atakován v každé své činnosti, dokonce i v té nejsvětější, nebyl otec Pio ušetřen ani útoku na čistotu. Představený kláštera v San Giovanni Rotondo dostal anonymní dopisy, jež nepravdivě tvrdily, že se „v noci, v blízkosti kláštera nacházely ženy, které později vešly do kostela“; byla tak zpochybňována morálnost otce Pia, i jeho svatý úřad.

Otec Agostino provedl šetření a zjistil, že to byla lež rozšířená jistou ženou. Potvrzeno to bylo představeným kláštera, otcem Raffaelem da Sant'Elia a Pianisi, který fakta mnohokrát osobně zkontroloval.

Otec provinciál Bernardo d'Alpicella nařídil, že otec Pio nesmí „hovořit - bez zvláštního povolení vyššího představeného - s jakoukoliv ženou“. Je možné to sice pochopit, ale pro otce Pia to s určitostí bylo zdrojem utrpení.

Když se ho otec Agostino na onu záležitost zeptal, „jen se usmál, když o tom ďábelském spiknutí“ uslyšel.

Srdce naplňuje radostí při myšlence, že se tolik pomluv, jež se dotýkaly morálnosti otce Pia, ukázalo jako nactiutrhání; a ještě více těší fakt, že přes tolik intenzivních pokušení, září ctnost čistoty jasným světlem.

Satan užíval veškeré své lstivosti, aby ho přiměl k hříchu. Často se mu zjevoval v postavě svůdné mladé ženy, ale otec Pio se posiloval modlitbou a pokáním. V jednom dopise povzbuzoval svou duchovní dceru, Marii Gargani, aby neztrácela odvalu a zároveň jí ukazuje, jak on sám je neustále vybízen k boji za to, aby vždy zůstal chrámem Ducha svatého: „Ony útoky vášně jsou v tomto smrtelném životě nevyhnutelné (...) Slyšela jsi, má drahá dcerko, jak si stěžuje apoštol národů, vyvolený nástroj, ten, který byl vytržen až do třetího nebe, až do ráje? Cítí nepokoj, když v sobě, aniž by chtěl, vidí i cítí člověka starého, to znamená hříšného, spolu s člověkem novým, nově zrozeným z Kristovy milosti: cítí v sobě dva zákony, zákon smyslů, který ho přitahuje k hříchu, a zákon ducha, který vede ke sjednocení s Bohem; cítí v sobě dvojí působení: působení přírody, které by ho chtělo odloučit od Boha a působení milosti, jež k Bohu přibližuje.“

Otec Pio vybízí, abychom – chceme-li si zachovat ctnost čistoty – byli horliví v modlitbě, pokorní, trpěliví, vnímají a bdělí. Říká, že bychom se měli chovat jako „člověk hrající na housle, který, když uslyší rozladěnou strunu, ji nevytrhne ani nenechá housle, ale hned „nastavuje ucho, aby slyšel, odkud vychází falešný tón, a pak s trpělivostí strunu, podle potřeby jemně nebo povoluje.“

Závěr

Na závěr tohoto referátu jen dodejme, že otec Pio svými dary - poznání svědomí, bilokace, vůně, stigmata - převyšuje všechny lidi, avšak svým lidstvím a slabostí je velmi blízký každému člověku.

A právě díky svému lidství je skutečným svědkem a vzorem hodným následování. Všichni jsme „hliněnými nádobami“, to znamená bytostmi stvořenými, vzatými ze země, lidmi, ne hrdiny: „Tento poklad máme však v hliněných nádobách, aby bylo patrné, že tato nesmírná moc je Boží a není z nás“ (2 Kor 4, 7).

Autor: o. Marciano Morra OFM Cap.

Kapucín, kněžské svěcení přijal v roce 1954. Zastával funkci ředitele Serafínského semináře, novicmistra, provinčního vikáře a národního sekretáře kapucínských kazatelů v Itálii. Osobně se znal s otcem Piem a žil spolu s ním. Byl zaměstnán v kanceláři pro vyřizování korespondence v San Giovanni Rotondo. V letech 1982 - 1988 byl také představeným tohoto kláštera. V době sepsání této přednášky byl generálním sekretářem Modlitebních skupin, založených otcem Piem.